

๕๒

ม โ ห ส ถ บั ญ ทิ ต

ต อ น ที่ ๑ ๔

(คู่ คร อ ง ใน อู ต ม ค ติ)

สุภาพสตรีผู้มีปรีชา ต้องไม่ดูหมิ่นสามีผู้หมั่นเพียร
ขวนขวายอยู่เป็นนิตย์ เลี้ยงตนอยู่ทุกเมื่อ ให้ความปรารถนา
ทั้งปวง ไม่ทำสามีให้ขัดเคือง ไม่ประพฤติดังความหึงหวงสามี
และบูชาผู้ที่สามีมีความเคารพ เป็นผู้ขยัน ไม่เกียจคร้าน
สงเคราะห์คนทางฝ่ายของสามี ประพฤติเป็นที่พอใจของสามี
รักษาทรัพย์ที่สามีหามาได้ นารีใดประพฤติดนเช่นนี้ นารีนั้น
ย่อมเข้าถึงความเป็นเทพธิดาในสวรรค์

มหาวิทยาลัยสุพรรณภูมิ ตอนที่ ๔ (คู่ครองในอุดมคติ)

๔๔๒

การที่จะนำตนให้พ้นจากอัสวกิเลส ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ เข้าถึงอายตตนิพพานได้นั้น ไม่ใช่เรื่องง่ายเลย สำหรับนักสร้างบารมีผู้มีหัวใจเต็มเปี่ยมย่อมตระหนักดีว่า การสร้างบุญบารมี เป็นกรณียกิจที่สำคัญยิ่ง บุญที่เราสร้างนี้จะเป็นเครื่องสนับสนุน ให้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ของชีวิต เราจะก้าวไปในเส้นทางแห่ง สังสารวัฏได้อย่างสะดวกสบาย สามารถสร้างบารมีให้ยิ่งๆ ขึ้น ไปได้ เป็นบุญต่อบุญ สมบัติต่อสมบัติอย่างไม่มีที่สิ้นสุด จนกว่า จะถึงที่สุดแห่งธรรม การสร้างบารมีอย่างที่เรากำลังทำอยู่นี้ นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อตัวของเรา รวมถึงชาวโลก ทั้งหลาย

พระลัมมะลัมพุทเจ้าตรัสไว้ใน อุกคหสูตร ว่า

“สุภาพสตรีผู้มีปรีชา ต้องไม่ดูหมิ่นสามีผู้หมั่นเพียร ขวนขวายอยู่เป็นนิตย เลี้ยงตนอยู่ทุกเมื่อ ให้ความปรารภนา ทั้งปวง ไม่ทำสามีให้ขัดเคือง ไม่ประพฤติดังความหึงหวง สามี และบูชาผู้ที่สามีมีความเคารพ เป็นผู้ขยัน ไม่เกียจคร้าน สงเคราะห์คนทางฝ่ายของสามี ประพฤติเป็นที่พอใจของสามี รักษาทรัพย์ที่สามีหามาได้ นารีใดประพฤติดนเช่นนี้ นารีนั้น ย่อมเข้าถึงความเป็นเทพธิดาในสวรรค์”

ที่ยกพุทธวจนะบทนี้ขึ้นมากล่าว ด้วยปรารภเหตุจาก

มหาวิทยาลัยมหิดล ตอนที่ ๔ (คู่ครองในอุดมคติ)

๔๔๓

สภาวะสังคมในปัจจุบัน ที่มีอัตราการหย่าร้างของสามีภรรยาสูงขึ้นเรื่อยๆ แต่งงานกันได้ไม่กี่เดือนก็หย่าร้างกันแล้ว เป็นการบ่งบอกถึงความล้มเหลวในชีวิตผู้ครองเรือน สมัยก่อน การหย่าร้างกันถือเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะเมื่อตัดสินใจแต่งงานกันแล้ว ต้องปรับตัวเข้าหากัน แสวงจุดร่วมสมานจุดต่างของกันและกัน แต่ในปัจจุบัน การหย่าร้างดูเหมือนจะเป็นเรื่องปกติ ไม่พอใจก็แยกกันอยู่ ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมา มีผลกระทบต่อพวกเรา และสังคมประเทศชาติอีกด้วย

ที่เป็นเช่นนี้ เพราะไม่มีหลักการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขตามพุทธวิธี ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนั่นเอง นักปราชญ์บัณฑิตผู้อยู่ครองเรือนในสมัยก่อนถือว่า การใช้ชีวิตคู่เป็นเรื่องละเอียดอ่อน จำเป็นต้องพิจารณาไตร่ตรองในการเลือกคู่ครองกันให้มากๆ จะอาศัยเพียงอำนาจกิเลสหรือความรักชั่ววูบไม่ได้ เพราะจะต้องอยู่ร่วมกันไปจนตลอดชีวิต เมื่อลงเรือลำเดียวกันแล้ว จำเป็นต้องช่วยกันพาย ต้องมีความคิด คำพูด และการกระทำไปในทิศทางเดียวกัน ไม่เช่นนั้น จะเป็นเหตุให้นาวาชีวิตล่มลงกลางคันได้

เหมือนเรื่องของมโหสถบัณฑิตผู้รู้จักวิธีการเลือกคู่ครองเลือกสตรีที่มีศีล และทิวาภิเสกกับตนเอง ทำให้ได้ศรีภรรยาเข้า

มโหสถบัณฑิตตอนที่ ๑๔ (คู่ครองในอุดมคติ)

๔๔๔

มาเสริมบารมี ให้ชีวิตเจริญรุ่งเรืองยิ่งๆ ขึ้นไป ครั้งนี้เรามาฟังเรื่องราวการเลือกคู่ครองของมโหสถบัณฑิตว่า ท่านมีหลักในการเลือกคู่ครองไว้อย่างไร

*เมื่อมโหสถเติบโตเป็นหนุ่ม พระนางอุทุมพรผู้เป็นราชเทวีของพระเจ้าวิเทโหราช ทรงดำริว่า มโหสถเติบโตเป็นหนุ่ม มียศฐาบรรดาศักดิ์ และตำแหน่งมั่นคงแล้ว ควรจะมีคู่ครอง จะได้เป็นหลักเป็นฐาน จึงเรียกมโหสถเข้ามาปรึกษา โดยพระนางจะขอรับเป็นคนเลือกหญิงงามให้เป็นคู่ครอง และจะเป็นเจ้าภาพจัดงานแต่งงานให้อย่างสมเกียรติอีกด้วย มโหสถเป็นคนมีปัญญา เมื่อเห็นว่า ต้องแต่งงาน ก็ปรารถนาที่จะครองรักครองเรือนให้ยั่งยืน จึงปฏิเสธความหวังดีของพระนาง โดยขอเป็นผู้เลือกหญิงที่เหมาะสมมาเป็นคู่ครองด้วยตนเอง

มโหสถได้ให้เหตุผลไว้อย่าง มียุ่ตอนหนึ่งท่านกล่าวไว้ว่าคิดว่า “ภรรยาที่จะเป็นคู่ชีวิตของชาย ต้องมีคุณสมบัติ ๔ ประการ คือ มีความรักในสามีเหมือนมารดารักบุตรน้อย มีความเคารพเหมือนน้องสาวเคารพพี่ชาย มีความซื่อตรงเหมือนเพื่อนร่วมตาย และมีความจงรักภักดีเหมือนทาสีรักนาย ชายใดได้คู่ครองที่เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติทั้งสี่นี้แล้ว แม้จะอยู่ใน

มโหสถบัณฑิต ตอนที่ ๔ (คู่ครองในอุดมคติ)

๔๔๕

กระท่อมหลังเล็ก ก็เหมือนอยู่ในวิมานเมืองสวรรค์ หากไม่ครบบริบูรณ์ทั้ง ๔ ประการ ขอเพียงได้หญิงที่มีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ยังคงเป็นคู่ครองที่ดีของฝ่ายชายได้”

นอกจากนี้ มโหสถยังได้กล่าวเสริมไว้ว่า “การที่เอาความรักไปวางไว้ที่ความดี จะทำให้ความรักนั้นยืนนาน ความรักอย่างนี้จะหมดไปต่อเมื่อคู่ครองหมดความดี คนที่มีอัธยาศัยดี แม้ชีวิตร่างกายจะแตกดับเป็นเถ้าผงธุลีไปแล้วความดีก็ยังไม่หมด เมื่อความดียังไม่หมดความรักก็ยังคงอยู่ แต่หากเอาความดีไปไว้ตรงที่ความรัก ความยืนยาวของความรักชนิดนี้มีน้อยนิด เพราะรักกับชังอยู่ใกล้กันมาก คู่ครองที่เอาความดีไปไว้ที่รัก เห็นอะไรก็ดีไปหมดในยามรัก เมื่ออยู่ร่วมกันได้ไม่นาน ก็มักจะ มีเรื่องระหองระแหงกัน สุตทางรักชนิดนี้คือหย่าร้าง ต่างคนต่างไปตามวิถีชีวิตของตน”

เมื่อมโหสถสาธยายให้เหตุผลเช่นนั้นแล้ว จึงกราบทูลลากลับไปที่พัก เพื่อแสวงหาสตรีในอุดมคติมาเป็นคู่ครอง ท่านได้ปลอมตัวเป็นนายช่างขุนผ้า มีกระเป๋าเครื่องมือในการเย็บปักถักร้อย พร้อมด้วยกระเป๋าหนังที่จุเงิน ๑,๐๐๐ กหาปณะ และผ้าสาฎกเนื้อดีผืนหนึ่ง จากนั้นได้เดินทางออกนอกเมืองไป ตามลำพัง มุ่งหน้าไปทางทิศเหนือ เปลี่ยนชื่อตนเองเป็นชื่อ โสมทัต

มโหสถบัณฑิตตอนที่ ๔ (คู่ครองในอุดมคติ)

๔๔๖

ครั้งนั้นมีธิดาของเศรษฐิกยากชื่ออมราเทวีนางมีรูปงาม ได้รับการฝึกมารยาทตามแบบฉบับของกุลสตรีทุกอย่าง วันนั้น นางหุงข้าวต้มแต่เช้า หาบเดินไปหาบิดาที่กำลังไถนา ได้พบกับ มโหสถซึ่งกำลังเดินผ่านไปพอดี มโหสถสังเกตเห็นกิริยาอาการ และลักษณะผู้ดีของนาง จึงอยากเลียบเคียงสนทนากับนาง ได้ถามนางเป็นภาษาใบ้ด้วยการยื่นกำมือตั้งแต่ไกล

นางอมรารู้ความหมายว่าการกำมือหมายถึงมีคู่ครองแล้ว แต่ถ้ามือออกแสดงว่า ยังไม่ได้อยู่ในปกครองของชายใด นางจึงตอบด้วยการแบมือออก เมื่อมโหสถรู้ว่านางยังไม่ได้ แต่งงาน จึงเดินเข้าไปถามไถ่ๆ ว่า “นางผู้เจริญ เธอชื่ออะไร” ฝ่ายหญิงสาวตอบว่า “สิ่งใดไม่มีในอดีต ในอนาคตหรือในปัจจุบัน สิ่งนั้นเป็นชื่อของข้าพเจ้า”

มโหสถเป็นคนมีปัญญา จึงเฉลยว่า “นางผู้เจริญ ชื่อว่า ความไม่ตายไม่มีในโลก ฉะนั้น เธอจึงชื่อว่าอมรา” เมื่อได้รับ คำยืนยันว่า ชื่ออมรา มโหสถจึงถามต่อว่า “เธอจะนำข้าวต้มนี้ ไปให้ใคร” หญิงสาวตอบเป็นปริศนาว่า “ข้าพเจ้านำไปเพื่อ บพเทวดา” มโหสถกล่าวว่า “พ่อแม่ได้ชื่อว่าเป็นบพเทวดา เธอคงจะนำข้าวต้มไปให้บิดาของเธอใช่ไหม” นางยืนยันว่าใช่

ครั้งมโหสถถามถึงบิดา นางตอบว่า “บิดาของดิฉัน ทำ

มโหสถบัณฑิต ตอนที่ ๑๔ (คู่ครองในอุดมคติ)

๔๔๓

สิ่งหนึ่งโดยส่วนสอง อยู่ในที่เมื่อถูกนำไปแล้วไม่กลับมาอีกเลย”
มโหสถตรองดูก็รู้ว่า การไถนาชื่อว่าการทำสิ่งหนึ่งโดยส่วนสอง
ส่วนป่าช้าเป็นสถานที่ที่ไปแล้วจะไม่กลับมาอีก เห็นที่บิดาของ
เธอจะไถนาในที่ใกล้ป่าช้า

เมื่ออมราสาวงามเห็นว่ามโหสถตอบปริศนาของนางได้
ถูกต้อง ก็ดีอกดีใจ เพราะในชีวิตที่ผ่านมา มีชายหนุ่มมากมาย
ในหมู่บ้านผ่านเข้ามาในชีวิต แต่ไม่มีใครพอจะมีปัญญาสนทนากับนางได้ ครั้นเห็นมโหสถผู้มีรูปกายที่งดงาม อีกทั้งมีสติปัญญา
และวาทศิลป์ในการเจรจาปราศรัย ก็รู้สึกชื่นชมอยู่ในใจ

ท่านทั้งสองจะได้เป็นคู่บุญกันหรือไม่ เรามาติดตามกัน
ต่อในตอนต่อไป ขอให้พวกเราทุกคนหมั่นฝึกฝนตนเองให้ยิ่งๆ
ขึ้นไป ใครที่ครองเรือนอยู่ ให้นำธรรมะมาใช้ในชีวิตประจำวัน
ให้ท่าน รักษาศีล เจริญภาวนา ทำใจหยุดใจนิ่งเป็นประจำ
สม่ำเสมอทุกวันอย่าได้ขาด ทำไปจนกว่าจะได้เข้าถึงพระ-
รัตนตรัยกันทุกคน

